

Hermanis Paukšs

KLUSUMA BRĪDIS BEIDZIES

Farss divos cēlienos, četrās ainās

DARBOJAS:

BONIFĀCIJS

PEDRO

ĢERTRŪDE

MEISTARS

HORĀCIJS

1. CĒLIENS

1. aina

TUMSA. SKAN ĒRĢEĻU MŪZIKA. KORIS DZIED KORĀLI. SKATUVE IEGAISMOJAS. REDŽAMA BONIFĀCIJA CELLE. UZSKRIEN HORĀCIJS, MEKLĒDAMS, KUR NOSLĒPTIES, TAD IESPIEŽAS KAKTĀ. IENĀK MEISTARS AR PUDELĒM PĀRPILNU KASTI ROKĀS, NOLIEK TO UN AIZIET. HORĀCIJS UZ PIRKSTGALIEM LAVĀS ĀRĀ, TAD IEMŪK ATPAKAĻ UN ATKAL IESPIEŽAS KAKTĀ. IENĀK MEISTARS AR VĒL VIENU PUDEĻU KASTI, NOLIEK TO BLAKUS PIRMAJAI UN ATKAL AIZIET. HORĀCIJS LAVĀS ĀRĀ, BET ATKAL VIŅU IZTRAUCĒ MEISTARS, NESDAMS BAĻĻIŅU, NO KURAS ĀRĀ RĒGOJAS BRŪNI APCEPTI LIELLOPU STILBI. IENĀK BONIFĀCIJS. BONIFĀCIJS IR KLOSTERA PRIORS.

Bonifācijs. Varam sākt?

Meistars. Kaut tūlīt.

Bonifācijs. Sinepes neredzu.

Meistars (*izvelk no kabatas*). Ir.

Bonifācijs (*apskata un novērtē pudeles, pagaršo gaļu*). Kas par smaržu... Nekavēsimies, pasauksim Pedro un sāksim!

Meistars (*trīs reizes parausta zvana auklu, skan dobji zvana sitieni*). Tā...

Bonifācijs. Durvis! Durvis!

MEISTARS METAS PIE DURVĪM, BET IR PAR VĒLU, – TĀS IZGĀŽAS NO ENĢĒM, IELAIZDAMAS PEDRO.

Bonifācijs. Pedro... Durvis var arī atvērt...

Pedro. Atvainojos, tēvs, paradums.

Bonifācijs. Jā, jā, Pedro, to visu es lieliski saprotu, bet centies tomēr atnest savus paradumus.

Pedro. Es cenšos, tēvs, bet pāris dienās tas nav izdarāms.

Bonifācijs. Labi, labi. Nāc, iepazīsties! Tas ir Meistars.

Pedro. Pedro.

Meistars. Esmu par jums šo to dzirdējis. Ceru, ka būsit izmanīgāks par savu priekšgājēju.

Iepriekšējo klostera apsardzes priekšnieku mūki saplosīja gabalos, kad viņš mēģināja tos padzenāt ierindas mācībā.

Pedro (*smejas*). Man šeit sāk patikt!

Bonifācijs (*smejas*). Un kā ir ar tevi, Meistar?

Meistars. Man darbs vienmēr atrodas.

Bonifācijs. Jā, neaizmirsti durvis ielikt.

Meistars. Labi, neaizmirsīšu.

Bonifācijs. Nu tad, uz sadarbību!

Pedro un Meistars. Uz sadarbību!

VISI TRĪS DZER UN UZKOŽ. HORĀCIJS UZMANĪGI IZLAVĀS ĀRĀ.

Bonifācijs (*Pedro*). Nu? Kur tad ir labāk: pie manis vai algoņos?

Pedro. Šeit, tēvs, risks mazāks, bet mazāk arī azarta.

Bonifācijs. Nu, nu, gan jau būs šis tas arī azartam. Kā tu domā, Pedro, vai no maniem mūkiem iznāktu karavīri?

Pedro. Pārāk trekni.

Bonifācijs. Un tomēr?...

Pedro. Jāmēģina padzenāt; kas nenomirs ar infarktu, vismaz noliesēs.

Bonifācijs. Labi, dēls... Man te kāds pasākums padomā. Paskaties pa šo lodziņu, dēls. Ko tu tur redzi?

Pedro. Ezeru, tēvs.

Bonifācijs. Un tur pāri, otrā pusē?

Pedro. Kaut kādas celtnes...

Bonifācijs. Tas ir mana «labākā drauga» – tēva Augustīna klosteris.

Pedro. Ā – konkurējošs monopols?

Bonifācijs. Tā ir...

Pedro (*izvelk tālskati*). Tīri pamatīga fortifikācijas sistēma...

Bonifācijs. Celts pēc tipveida projekta... Tāpat kā mūsējais...

Pedro. Tātad jūs gribat ieņemt šo klosteri?

Bonifācijs. Tā ir.

Pedro. Un pēc tam?

Bonifācijs. Uzspriecināt. Un zemes pievienot savējām.

Pedro. Skaidrs. Bet ko teiks... (*Rāda uz augšu.*) Tur?

Bonifācijs. Gan jau izgrozīsieties.

Pedro. Tēvs, es jums iesaku iesūtīt šajā klosterī speciāli sagatavotu diversantu, lai piemērotā brīdī uzlaiž gaisā klosteri ar visu Augustīnu un mūkiem.

Bonifācijs. Bet tas taču nav iespējams...

Pedro. Kāpēc gan ne?

Meistars. Šo klosteru vājā vieta ir arsenāls. Projekta autors ir bijis galīgs nejēga. Vajag tikai aizdedzināt noliktavas ap arsenālu, un tas uzies gaisā uz galvošanu, bet ja tiks uzspriecināts arsenāls, tad arī no pārējām klostera ēkām paliks pāri tikai pelni un šķembas.

Pedro. Tātad arī mēs dzīvojam uz pulvera mucas?

Meistars. Tā ir. Es gan esmu veicis attiecīgus pasākumus, un nepieciešama ļoti augsta temperatūra, lai mūsu arsenāls uzietu gaisā, bet ja aizdegsies noliktavas, nepieciešamais karstums var tikt sasniegts. Tēvs, es jau sen jums teicu, ka noliktavas jānojauc.

Bonifācijs. Jā, jā, Meistar! Tikai vispirms kaut kur citur jāuzceļ jaunas.

Meistars. Tas jau sen būtu izdarīts, ja jūs nekavētos ar vietas izvēli.

Pedro. Tātad Augustīna klosteri uzlaist gaisā ir vēl vieglāk?

Meistars. Neapšaubāmi. Tikai vajag izcilu talantu, lai iekļūtu kādā no noliktavām.

Pedro. Tā nav problēma.

Bonifācijs. Kur mēs ņemsim tik veiklu diversantu?

Pedro. Es pats varētu uzņemties šo nelielo operāciju, tikai pāris nedēļas būs jāpagatavojas.

Bonifācijs. Lieliski!

Meistars. Es atvainojos, brāli, bet ja jūs izgāzīsiet durvis vai sienu, sacelsies troksnis, ugunsgrēku pamanīs un pagūs apdzēst.

Pedro. Neuztraucieties, Meistar. (*Izvelk mūķīzeru saišķi.*) Cik man zināms, labāka komplekta nav.

Meistars. Labs. Un tomēr es jums varētu izgatavot vēl šo to papildus.

Pedro. Pateicos, Meistar! Kungi, varat uzskatīt, ka esmu jau kādā no noliktavām.

Bonifācijs (*paceļ pudeli*). Uz izdošanos. Pedro!

Pedro un Meistars. Uz izdošanos!

Visi (*dzied*).

Uz izdošanos iedzersim
Pa saldām vīna malkam.
Lai krūtīs sirdis taktī sit:
Mūs gaida cīņa barga!
Vai pirmoreiz tiks naidnieks kauts
Un stāvus zemē ietriekts?
Viņš, ceļos krizdams, žēli bļaus:
– Es padodos, man pietiek!
Vai pirmoreiz tik daudz tiek dzerts?
Var vairāk māgā saliet!
Draugs, stingrāk pudeli šo tver
Un nemelo, ka pietiek!

Bonifācijs. Nu kas vēl vajadzīgs pilnīgam apmierinājumam?

Pedro. Mana romantiķa sirds gan tiecas pēc kaut kā augstāka!

Bonifācijs. Pēc dievišķa ideāla?

Pedro. Nē. Pēc kādas meitenītes: reālas, aptaustāmas...

Bonifācijs. O, jā...

Meistars. Es, paldies Dievam, ne pēc kā tāda neilgojos.

Pedro. Meistar...

Bonifācijs. Bērnībā iegūta trauma.

Meistars. Bet es nesūdzos. Vairāk laika atliek darbam.

Pedro. Un jums, tēvs?

Bonifācijs. Man, paldies Dievam, viss kārtībā.

Pedro. Ko tad jūs neparūpējaties?

Bonifācijs. Ir jau te visādas bijušas...

Meistars. Kad tēvam apnīk priecāties, mēs tās saraustām uz moku rata.

Bonifācijs. Prom taču nedzīsi.

Pedro. Un pašlaik jūs gavējat?

Bonifācijs. Ir jau viena... tāda Ģertrūde... bijusī ganīte... bet tā vēl naiviņa, neapmācīta...

Pedro. Apmācīsim.

Bonifācijs. Nē, Pedro, tas ir smalks darbs, tas man jāveic pašam.

Pedro. Kas nu tur par smalkumu...

APKĀRT SKATĪDAMIES, IESKRIEN HORĀCIJS, GRIB MESTIES ATPAKAĻ, TAD KLUSU VISIEM AIZ MUGURĀM PASLĪD ZEM NĀRĀM. DURVĪS NOSTĀJAS ĢERTRŪDE.

Bonifācijs (*instinktīvi pagriežas un ierauga Īertrūdi*). Īertrūd?...
Pedro. Vai šī ir tā ganīte?

Bonifācijs. Tā pati, dēls.
Īertrūde (*sagrābj Bonifāciju aiz bārdas*). Nu?
Bonifācijs. Kāpēc tā, Īertrūd?
Īertrūde. Tāpēc, ka tu te esi slepus dzeršanu sarīkojis. (*Palaiž Bonifāciju va-ā.*) Skaidrs?
Bonifācijs. Jā, Īertrūd!
Īertrūde (*uz Pedro*). Un kas tas tāds?
Bonifācijs. Tas ir jaunais klostera apsardzes priekšnieks.
Pedro. Ar jūsu at-auju, māsa, Pedro.
Īertrūde. Mans vārds ir Īertrūde. Uz sadarbošanos!
Pedro. Priekā!

Abi dzer. Kaut kur klostera dzi-umā atskan troksnis.

Īertrūde. Kas tur notiek?
Bonifācijs. Nekā nesaprotu.
Meistars. Tie ir mūki. Viņi jau no rīta bija sadalījušies divās nometnēs. Kaut kādas domstarpības ticības jautājumos.
Bonifācijs. Kādas var būt domstarpības ticības jautājumos?
Pedro. At-aujiet, tēvs, es viņus tūlīt nomierināšu.
Bonifācijs. Interesanti zināt, kā?
Pedro (*uzrota piedurknes*). Ar pārbaudītiem paņēmieniem.
Meistars. Viņi jūs sadīrās kā vecu matraci.
Pedro. Sīkums.
Īertrūde. Lieliski, Pedro!
Bonifācijs. Nav vajadzīgs!
Īertrūde. Bonifācij!
Pedro. Viss kārtībā, kungi! Acumirkli! (*Prom.*)
Bonifācijs (*Īertrūdei*). Tu viņu iedzini nāvē.
Īertrūde. Tā būs skaista nāve. Ejam paskatīties!
Bonifācijs. Vai tev prāts! Viņi taču mūs saplosīs gabalos.
Īertrūde. Dzīvē vienmēr nepieciešams risks.
Bonifācijs. Ne vienmēr, Īertrūd, ne vienmēr...
Meistars. Viņš tomēr sīvi tiem pretojas.
Īertrūde. Ak, kā es alkstu to redzēt!

Iestājas klusums.

Meistars. Viss jau beidzies.
Bonifācijs. Kāds nāk šurp.
Īertrūde. Tas ir Pedro.

Ienāk Pedro ar milzīgu punu pierē.

Pedro. Viss kārtībā. Kas izdzīvos, paliks kropls uz mūžu.
Bonifācijs. Fantastiski!
Īertrūde. Kas tavai pierītei, Pedro?
Pedro. Sīkums. Uzskrēju kolonnai. Meistars uzmūrēs jaunu.
Īertrūde. Pedro! Tu drīksti mani noskūpstīt.
Bonifācijs. Nu jau pietiks... Pietiks, pietiks... Īertrūd, tu viņu nosmacēsi...
Īertrūde. Viņu? Nemūžam! Viņš ir īsts vīrietis.
Bonifācijs. Meistar, dari taču kaut ko!

Meistars izvelk pistoli un izšauj. Visi pārējie nokrīt.

Īertrūde. Meistar...
Meistars. To es tāpat vien, joka pēc iztaisīju... šauj bez lodēm... ar troksni vien...

Bonifācijs. Jokupēteris...

Īertrūde. Meistar! Jūs nu gan esat jokdaris! Parādiet man šo lietiņu... Amizanta...

Meistars. Tas būtībā ir makets... rota-lieta... Īstās ir šeit. (*Atver kasti ar pistolēm.*)

Pedro. Acumirkli... (*Apskata pistoles.*) Kaut ko tādu es vēl neesmu redzējis... Kādas ir šo pistoņu priekšrocības, Meistar?

Meistars. Pirmkārt, tās nav lādējamas caur stobru, arī pulveris nav jāber. Otrkārt, tās var vienlaicīgi pielādēt ar septiņām lodēm. Treškārt, ievērojami palielinās lodes lidojuma attālums, un ceturkārt, precizitāte.

Bonifācijs. Precizitāte?

Īertrūde. Un kā jūs to panācāt, Meistar?

Meistars. Atzīšos, ka liela nozīme ir vītnei, ko iegriezu stobra iekšpusē.

Pedro. Vītnei?

Meistars. To uzreiz tā pagrūti saprast, bet lodes lidojuma īpašības uzlabojas, ja tā iepriekš tiek iegriezta.

Bonifācijs. To jau uzreiz tā pagrūti saprast...

Pedro. Tas arī nav svarīgi. Es labprāt izmēģinātu šo ieroci.

Īertrūde. Es arī.

Meistars. Lūdzu, izvēlieties, kāds kuram labāk patīk.

Pedro un Īertrūde izvēlas sev pistoles.

Bonifācijs. Kur jūs domājat tās izmēģināt?

Īertrūde. Gan jau vieta atradīsies.

Bonifācijs. Gaiteņa galā ir vaļā verams logs. Pašaudiet putniņus!

Īertrūde. Galvenais, Bonifācij, neuztraucieties! Pedro, ejam! (*Abi prom.*)

Bonifācijs. Tā, dēls, un kura no šīm pistolēm ir tā labākā?

Meistars. Visas pistoles ir praktiski vienādas, tēvs.

Bonifācijs. Praktiski... Bet faktiski?

Meistars. Nu, ņemiet šo. Šī ir jau pielādēta. Tikai jānoņem drošinātājs.

Bonifācijs. Ļoti labi. (*Noglabā pistoli kabatā.*)

Atskan šāvieni un plīšanas troksnis.

Bonifācijs. Kas tas bija?

Meistars. Porcelāns. Japāņu.

Bonifācijs. Mana servīze!...

Šāvieni, plīšanas troksnis.

Meistars. Kristāls.

Bonifācijs. Lustras...

Šāvieni, plīšanas troksnis.

Bonifācijs. Ārprāts!

Meistars. Stikls, spoguļi.

Bonifācijs. Mani Venēcijas spoguļi!...

Ienāk Īertrūde un Pedro.

Pedro. Lieliski, Meistar!

Īertrūde. Tā vien gribas šaut un šaut...

Bonifācijs. Japāņu porcelāna servīze divsimt personām!... Kristāla lustras!!... Un Venēcijas spoguļi!!!... Jūs esat izdemolējuši manu banketu zāli!!!

Īertrūde. Bonifācij, nekūsti sīkumains!

Bonifācijs. Kas man to visu tagad samaksās?

Īertrūde. Lūdzu, nemitā citiem garastāvokli!

Bonifācijs. Kad manējais jau ir samaitāts!

Īertrūde. Tu nu gan esi egoists... Pasmaidi, Bonifācij! (*Bonifācijs nošņācas.*) Nu! (*Izvelk pistoli.*) Skaitu līdz trīs. Viens... divi... (*Bonifācijs izšķoba smaidam līdzīgu grimasi.*) Nu, tā ir pavisam cita lieta. (*Noglabā pistoli.*) Tāds tu man patīc. (*Paņem pudeli.*) Uz mūsu priora veselību, zēni!

Visi (*dzer un dzied*).

Sveiks, Bonifācij, mūsu tēvs!

Un kas par to, ka vakars vēls,

Rīts pagīrains un miegains būs.

Ap pusdienlaiku vieglāk k-ūs.

Mūsu priors Bonifācijs

Valda stingri, gudru prātu.

Vēlam galdu vienmēr klātu

Un vēl daudz, daudz laimes klāt.

Urā!

2. aina

Bonifācija celle, bet tik tumšs, ka nekā nevar redzēt. Skan baisa mūzika. Kādu sit, kādu dur, kādu nožņaudz. Skan kliegzieni, gārdzieni, vaidi. Atskan atsevišķi šāvieni, tad ložmetēja kārtā, kas labu brīdi negrib rimties. Visu laiku skan baisa mūzika. Tad mūzika pamazām noklust. Dzirdama krākšana, kas arvien vairāk pieņemas spēkā. Pamazām iegaismojas palsa krēsli. Pie nārām aizmidzis gu- Bonifācijs. Uz nārām – Īertrūde. Šķiet, ka arī viņa ir aizmigusi. Zem nārām dzirdama klusa grabināšanās. Tā uz brīdi noklust, tad sākas no jauna. Šķiet, ka kāds gribētu līst ārā, bet neuzdrošinās. Tad no apakšas parādās Horācija izbiedētā seja, pēc tam arī viņš pats ar milzīgu tuteni rokā piesardzīgi rāpo uz durvīm. Atskan šāvieni. Horācijs iekliegdamies nokrīt. Īertrūdei rokā pistole.

Bonifācijs. Ā! Velns!... (*Ierauga Īertrūdi ar pistoli rokā.*) Piedod, Īertrūd!... Mazliet iesnaudos... Ko tu vēlies?

Īertrūde. Kādu dziesmiņu... Es citādi nevaru aizmigt...

Bonifācijs. Tūlīt, Īertrūd... acumirkli... Man, godīgi sakot, ne sevišķi patīk tie tavi paņēmieni, ar kuriem tu mani modini... Var taču cilvēks aizsnausties... Nu?... Ko lai es tev uzdziedu?

Īertrūde. Kaut ko iemidzinošu...

Bonifācijs (*cenšas atcerēties*). «Mēs dzērām, kamēr ausa rīts...» ... «Triniet nažus, jo tā stunda ir klāt» ...

Īertrūde. Neder... Man vajag šūpu-dziesmiņu...

Bonifācijs. Tad man jāpameklē pergamentos. Acumirkli, dārgā... (*Iet meklēt, paklūp pret Horāciju un nogāžas uz grīdas.*) Velns!... (*Šausmās pielec kājās.*) Īertrūd, te kāds gu-!...

Īertrūde. Un kas tad ir?

Bonifācijs. Tas ir kā – «un kas tad ir»?!

Īertrūde. Vai tu jau sameklēji dziesmiņu?

Bonifācijs. Tu pagaidi ar savu dziesmiņu! Savādi... Kas tas varētu būt?...

Īertrūde. Bonifācij...

Bonifācijs. Ak jā, piedod, Īertrūd! Acumirkli... (*Rakņājas pergamentos, ar vienu aci visu laiku vērodams Horāciju.*)

Īertrūde. Vai man ilgi būs jāgaida?

Bonifācijs. Tūlīt, Īertrūd... (*Skatās.*) «Gabītis būs bundzinieks». Šo?...

Īertrūde (*pace- pistoli*). Bonifācij...

Bonifācijs. Nē, nē, tā jau nemaz nav šūpu-dziesmiņa... (*Skatās citu.*) «Dusi, mans bērniņ, tu māmiņas aijāts».

Īertrūde. Ļoti labi. (*Atlaižas.*) Tagad nāc, apsēdies man blakus un uzdziedi.

Bonifācijs. Es netieku pāri...

Īertrūde. Pārkāp.

Bonifācijs. Kā lai es pārkāpju?...

Īertrūde. Ak tu mūžs... Nu tad dziedī no turienes.

Bonifācijs. Labi, Īertrūd... Labi... (*Dzied.*) Dusi, mans bērniņ. Tu māmiņas aijāts. Svecītes liesmiņa Vaidziņus paijā. Zvaigznītes skatās Tik silti pa logu. Kaķēns zem gultiņas Pieniņu lok.

Pēc dziesmas Īertrūde sāk saldi krākt.

Bonifācijs. Īertrūd!... Mosties!...

Īertrūde (*paver vienu aci*). Kas ir?

Bonifācijs. Kā tu vari mierīgi gulēt, ja cellē atrodas sveša vīrieša līķis?

Īertrūde. Vai nav vienalga: vīrieša vai sievietes?

Bonifācijs (*attopas*). Īertrūd!... Vai tu viņu nošāvi?...

Īertrūde. Ak Dievs!... Vai tu ņausi man beidzot gulēt?

Bonifācijs. Nē, Īertrūd, tu esi vienreizēja!...

Īertrūde (*pielec sēdus*). Liec mierā to līķi un nāc gulēt!

Bonifācijs. Vai tu esi pilnīgi pārliecināta, ka viņš ir beigts?

Īertrūde. Paskaties pats.

Bonifācijs ar kāju uzmanīgi piebiksta Horācijam, tas iekož viņam kājā. Horācijs pielec sēdus un metas Bonifācijam virsū. Īertrūde izsauj. Bonifācijs un Horācijs nokrīt. Bonifācijs sakustas un, drēbes tīrīdams, pieceŃas.

Bonifācijs. Paldies tev, protams... Bet tā tu tikpat labi varēji trāpīt man...

Īertrūde. Ar rotaŃu pistoli?

Bonifācijs (*iekliedgamiem atlec no Horācija*). Bet viņš nekustas.

Īertrūde. Nu un tad?

Bonifācijs. Kāpēc viņš nekustas?

Īertrūde. Paprasi viņam pašam.

Bonifācijs. Nē, mani nervi to netur. (*Trīs reizes parausta zvana auklu.*)

Izgāžas durvis, tajās enerģijas pārpilns un smaidošs parādās Pedro. Horācijs pielec kājās, bet nākamajā acumirkli atkal nokrīt.

Pedro. Esmu klāt, tēvs!

Bonifācijs. Pedro... Meistars pirms pāris stundām salaboja...

Pedro. Atvainojos, tēvs... Paradums...

Bonifācijs. Nu labi. Parūpējies par šo kungu.

Pedro. Vai viņš ir beigts?

Īertrūde. To tu droši vari pajautāt viņam pašam.

Bonifācijs. Tikai pārāk tuvu neej!

Pedro. Neuztraucieties, tēvs. (*Pieliecas pie Horācija.*) Ei!... Vai tu esi dzīvs?... Klausies, kāpēc tu man neatbildi?... Būs jāiesper ar kāju...

Bonifācijs. Es jau iespēru.

Pedro. Mēģināsim vēlreiz.

Horācijs (*vārgi*). Miris...

Pedro. Ko? Miris?

Horācijs. Jā...

Pedro (*atliecas*). Izrādās, ka viņš ir miris.

Bonifācijs. Ko tu neteiksi... (*PaceŃ nazi.*) Un tāds briesmīgs duramais arī līdzī...

Īertrūde. Jā, ar tādu var sagriezties. Padod nu labāk man, Bonifācij.

Bonifācijs (*pasniedz nazi*). Ko tu gribi darīt?

Īertrūde. Mēģināšu trāpīt šim līķim.

Horācijs (*pielec kājās*). Dzīvs! Dzīvs! Esmu dzīvs!

Īertrūde. Dzīvs mērķis man patīk vēl labāk. (*Atvēzējas.*)

Horācijs iekliegdamies metas bēgt, bet Pedro viņu saķer aiz apkakles.

Bonifācijs. Interesanti zināt, kā viņš te iekūvis?

Īertrūde. To var uzzināt. Pedro... paspīdzini viņu...

Pedro. Ar lielāko prieku.

Horācijs. Ā!... Nevajag!...

Pedro. Nu?... Kā tu te iekūvi?...

Horācijs. Ā!... Pāri žogam!...

Pedro. Nu?... Un tālāk?...

Horācijs. Ā! Pa durvīm!...

Īertrūde. Kas tevi ielaida, nelieti?

Horācijs. Ā!... Es pats!... Pats!...

Bonifācijs. Nemelo! Durvis bija aizslēgtas!

Horācijs. Ā! Es atslēdzu!...

Bonifācijs. Interesanti zināt, kā?

Horācijs. Ar naglu...

Pedro. Vai nu viņš ņirgājas par mums...

Bonifācijs. Izkratīt!

Pedro (*izkrata Horāciju. Uz grīdas izkrīt veca, saliekta nagla.*) Neticami...

Bonifācijs. Interesanti, kas viņu sūtījis?

Pedro. Tūlīt uzzināsim. Nu?... Kas tevi sūtīja?

Horācijs. Ā!... Nevienš...

Pedro. Nevienš? Nnu!... Kas tevi sūtīja?...

Horācijs. Ciss! Es neteikšu...

Pedro. Mās, padodiet, lūdzu, nazīti.

Īertrūde. Te būs, Pedro.

Horācijs. Ā!!! Žēlojiet!...

Meistars (*ienāk, slaucīdams rokas*). Tā... Kolonna ir atkal vietā. (*Kā neticēdams paskatās uz durvīm.*) Vai tad es neieliku?

Pedro. Atvainojiet, Meistar, es šorīt tā steidzos...

Meistars. Nekas, nekas. Katram gadās. Tūlīt aiziešu pēc instrumentiem.

Pedro. Acumirkli, Meistar! Lūdzu izgatavojiet pie reizes arī zārku.

Bonifācijs. Zārku?

Pedro. Māsa Īertrūde vēl nav redzējusi, kā apbedī dzīvu cilvēku. Tagad ir radusies iespēja viņai to nodemonstrēt.

Horācijs. Žēlojiet, kungi! Žēlojiet!

Īertrūde. O! Tam jābūt aizraujošam skatam!

Pedro. Tā ir.

Meistars. Cik es noprotu, zārks nepieciešams jaunajam cilvēkam.

Pedro. Gluži pareizi.

Horācijs vaimanā un gaudo.

Meistars (*novērtē*). Tā... garums... platums... Viss skaidrs. Varu iet?

Horācijs. Kungi!... (*Nometas uz ceļiem.*)

Bonifācijs (*Meistaram*). Acumirkli...

Horācijs. Kungi... es jūs lūdzu... tikai ne to... tēvs Augustīns...

Bonifācijs. Tēvs Augustīns?!

Pedro. Nu? Ko tu mums vari pastāstīt par tēvu Augustīnu? (*Horācijs, galvu nodūris, klusē.*)

Nu ko, kungi! Būsim humāni: Pagaidām neraksim šo nabaga cilvēku zemē.

Horācijs. Es jums pateicos, mans kungs!

Pedro. Meistar, esiet tik laipns, iemūrējiet viņu sienā.

Meistars. Kurā?

Pedro. Kaut vai šajā.

Horācijs. Žēlojiet, kungi! Žēlojiet!

Pedro (*Meistaram*). Vai viss nepieciešamais jums ir?

Meistars. Ir. Cementu un ķieģeņus tūlīt atnesīšu.

Horācijs. Kungi! Kungi!

Pedro (*Meistaram*). Tad, lūdzu, nekavējieties. (*Meistars prom.*)

Horācijs. Kungi! Žēlojiet, kungi!

Pedro. Kad es vēl kalpoju algotņos, pie mums mēdza darīt tā: ja cilvēks nožēloja grēkus un pats labprātīgi atbildēja uz visiem jautājumiem, viņu apžēloja.

Īertrūde. Un ja ne?

Pedro. Cilvēks ir sīksts radījums... Atceros, vienu es spīdzināju gandrīz mēnesi pa desmit, divpadsmit stundām dienā, un viņš visu laiku bija pie pilnas saprašanas... (*Horācijs vaimanā.*)

Īertrūde. Un kas ar šo nelaimīgo notika pēc tam?

Pedro. Pēc tam mēs viņu pakārām aiz kājām kokā... Ko citu ar tādu idiotu iesāksi? Mums vajadzēja atkāpties... Kad ieradās pretinieka karaspēks, viņš vēl bija dzīvs. Vēlāk viņu nošāva kā nodevēju paša biedri, jo neticēja, ka pēc tādas spīdzināšanas vēl iespējams turēt muti... (*Horācijs vaimanādams metas bēgt, bet Pedro viņu noķer un iesviež Bonifācijam klēpī.*)

Bonifācijs. Šim kungam laikam stipri ciets pauris...

Pedro. To var pārbaudīt.

Bonifācijs. Interesanti, kā gan?

Pedro (*aptausta Horācija galvu*). Uz šādām galvām var daudzīt riekstus. Man personiski gan rieksti negaršo, bet ja kāds vēlas...

Īertrūde. Ļoti!

Pedro. Tēvs, parūpējieties, lūdzu!

Bonifācijs. Mums noliktavā vēl kādiem pāris maisiem jābūt.

Horācijs. Kungi... kungi... es jūs lūdzu... nevajag... nevajag riekstus... tēvs Augustīns...

Pedro. Liekas, ka viņš beidzot ir kaut ko sapratis.

Bonifācijs. Mēs klausāmies.

Horācijs. Tēvs Augustīns reiz daudzija riekstus... uz manas galvas... un kopš tās reizes... es vairs nevaru atcerēties... reizrēķina tabulu...

Bonifācijs. Idiots!

Pedro (*Horācijam*). Reizrēķina tabula mūs šoreiz neinteresē. Atceries tikai, kāpēc tevi tēvs Augustīns sūtīja uz šejieni un ko viņš tev teica!

Horācijs. Tā būs... nodevība...

Bonifācijs. Nu esi taču prātīgs. Viņš liek tevi dzīvu ierakt zemē, dažu riekstus uz tavas galvas... Kāda te vēl var būt runa par nodevību? (*Uznāk Meistars ar ķieģeņiem. Horācijs vaimanā un raud.*) Dēls mans... es saprotu, ka ir grūti nodot savu patronu... Es esmu priesteris... Uzskati šo mazo atziņšanos par grēksūdzi.

Meistars. Cik kārtām mūrēt?

Bonifācijs. Tūlīt redzēsīm. (*Horācijam.*) Nu tad kā, mans dēls?

Horācijs. Labi... Bet tikai jums vienam...

Bonifācijs. Nu kā jau pie bikts. (*Piemiedz ar aci pārējiem.*) Ejiet, mani bērni!

Pedro un Īertrūde. Mēs paklausām, tēvs. (*Prom.*)

Meistars. Tad pagaidām mūrēt nevajadzēs?

Bonifācijs. Nē taču! Ej!

Meistars. Varbūt es tagad varētu durvis salabot, jo vēlāk man var nebūt laika: brālis Pedro pasūtīja zārku.

Bonifācijs. Nevajag!... Nevajag nekādu zārku!... Brālis Pedro tikai pajokoja.

Meistars. Ar tādām lietām nemēdz jokot.

Bonifācijs. Nu labi, labi!... Sataisi tās durvis!... Tikai ātrāk!...

Meistars (*labo durvis un dzied*).

Es varu šūpulī pakārt

Bērza līganā zarā.
Un ja jūs man teiksiet: – Kar, Meistar!
Pēc brītiņa darbs būs jau galā.
Es varu cilvēku pakārt
Bērza līganā zarā.
Un ja jūs man teiksiet: – Kar, Meistar!
Pēc brītiņa darbs būs jau galā.
Un ko man liek, to es daru.
Jā, jā, jā!
Es varu sanaglot krustu,
Cilvēku piesist tajā.
Tik dodiet man naglas un dē-us
Un pasakiet: – Meistar, naglo!
Ik darbs man sagādā prieku.
Stāv cilvēkam pāri darbs.
Un vai nav vienalga, ko dari?
Galvenais, – tikai darbs!
Bonifācijs. Nu?!... Vai tu beidzi?
Meistars. Jā. Ja brālis Pedro šeit vairs neienāks, tās turēsies mūžīgi.
Bonifācijs. Ej taču beidzot!
Meistars. Ja jums ko vajadzēs, es lejā naglošu zārku.
Bonifācijs. Vai tu reiz iesi? Teicu, ka nekādu zārku nevajadzēs!
Meistars. Ķieģe-us, lai nebūtu lieku reizi jānes, es atstāšu tepat. (*Prom. Horācijs joprojām vaimanā.*)
Bonifācijs. Nu, nomierinies, mans dēls... nomierinies un sāksim... Tu redzēsi, – pēc grēksūdzes uzreiz k-ūs vieglāk...
Horācijs. Nevajag... nevajag... mani iemūrēt... Tēvs Augustīns...
Bonifācijs. Pazīstu šo negēli. Kur viņš tevi iemūrēja?
Horācijs. Nekur... Viņš mani sūtīja... pie jums... spiegot...
Bonifācijs. Nu, nu?
Horācijs. Un nazi arī... iedeva viņš...
Bonifācijs. Kāds nelietis!
Horācijs. Jā... lai man būtu drošāk...
Bonifācijs. Viņš tev lika mani nogalināt?
Horācijs. Nē... viņš lika man... uzzināt...
Bonifācijs. Ko viņš lika tev uzzināt?
Horācijs. Ej, viņš teica, pie tā izvirtu-a...
Bonifācijs. Ko viņš tev teica?
Horācijs. Ej, viņš man teica, pie tā izvirtu-a...
Bonifācijs (*eksplodē*). To es jau reiz dzirdēju!!! Kas bija tālāk?
Horācijs. Tālāk viņš man teica... Ej... pie tā izvirtu-a... (*Bonifācijs atvēzējas.*) To viņš man teica divas reizes!
Bonifācijs. Es no tevis to dzirdēju trīsreiz! Ja es dzirdēšu vēl ceturto...
Horācijs. Ai!... Nē... nē... nē...
Bonifācijs. Runā!
Horācijs. Ej... viņš man teica... un tad... to, ko es nedrīkstu teikt... ej pie Bonifācija... un aposti... kāds tur pie viņiem gais...
Bonifācijs. Hm, gais... (*Paosta gaisu.*) Kāds gais? Ko tu tur muldi?!
Horācijs. Tā viņš man teica.
Bonifācijs. Tad viņš to būs domājis pārnestā nozīmē...
Horācijs. Nu ja, – pārnestā...
Bonifācijs. Pats saprotu, ka «pārnestā». Stāsti tālāk!

Horācijs. Es zinu... viņš man teica... ka šajā izvirtības perēklī perinās kārtējā Bonifācija drauga...a...

Bonifācijs. Nelietis! Kā viņš uzdrošinās tā runāt par sievieti?

Horācijs. Tā viņš teica.

Bonifācija. Pats saprotu! Stāsti tālāk!

Horācijs. Ej... viņš man teica... un tikko ir izdevīgs brīdis uzbrukumam... sūti pasta balodi...

Naktī... kad šie abi ņemsies pa gultu... Tā viņš teica...

Bonifācijs. Tālāk!

Horācijs. Mēs uzbruksim... viņš teica... Bonifāciju... saķersim... klosteri nodedzināsim...

bet tā īpašumus pievienosim savējiem...

Bonifācijs. Kur ir balodis?

Horācijs. Kulītē.

Bonifācijs. Un kur ir kulīte?

Horācijs. Zem gultas.

Bonifācijs. Velc ārā! (*Horācijs paklausa.*) Tikai nelaid va...ā! (*Trīsreiz parausta zvana auklu un steidzīgi atrauj durvis, ielaizdams Pedro.*)

Pedro. Jūs mani saucāt, tēvs?

Bonifācijs. Jā, Pedro. Vai klosterī ir pietiekoši daudz vīru, lai sakautu Augustīna marodierus?

Pedro. Hm... No tiem, kurus es sadauzīju, pāri palicis viens, bet tas pats smagi sakrop...ots un drīz mirs. Tad vēl ir tādi, kas dažādu iemeslu dē... sadursmē nepiedalījās... Un tādu ir tīri daudz... Bet neapmācīti. Kas par lietu?

Bonifācijs. Situācija mainījies.

Īertrūde (*ienāk. Bonifācijam*). Ko tu esi nolēmis darīt?

Bonifācijs. Noķert Augustīnu, nodedzināt viņa klosteri, bet tā īpašumus pievienot savējiem.

Īertrūde. Ideja nav slikta, izņemot vienu – kāpēc dedzināt klosteri, ja tur var ierīkot lielisku kazino?

Bonifācijs. Īertrūd... Tā būs zaimošana...

Īertrūde. Bonifācij...

Bonifācijs. Es saprotu, saprotu... Un taisni tāpēc! Vai mums te neiet pietiekoši jautri? Kāpēc vēl tīšām lēkt priekšniecībai acīs?

Īertrūde. No kazino klostera ienākumi desmitkārsšosies.

Bonifācijs. Labi, labi, par to parunāsim pēc uzvaras. (*Pedro.*) Kad jūs varat doties ce...ā?

Pedro. Paskaidrojiet taču, kas par lietu?

Bonifācijs. Iedomājieties – Augustīns nolēmis pēc jaunā cilvēka signāla... Kā tevi sauc, dēls?

Horācijs. Horācijs.

Bonifācijs. Ļoti patīkami, Bonifācijs. Augustīns nolēmis pēc brā...a Horācija signāla – pasta baloža – naktī mums uzbrukt, bet mēs viņu pašu – caps! – un maisā! Pašu noķersim, klosteri nodedzināsim, bet tā īpašumus pievienosim savējiem!

Īertrūde. Bonifācij! Mēs norunājām, ka klosterī ierīkosim kazino!

Bonifācijs. Par to vēlāk...

Pedro. Tēvs, kāda jēga mums iet pie Augustīna, ja viņš pats taisās nākt šurp?

Bonifācijs. Taisās, taisās, bet nesataisīsies... Un to putniņu... Horācij, velc ārā balodi!... To putniņu mēs apēdīsim, lai varētu būt droši, ka nekādu signālu Augustīns nesagaidīs...

Pedro. Tēvs, jūs pie...aujāt taktisku k...ūdu! Ir nepieciešams, lai Augustīns mums uzbruktu!

Bonifācijs. Un nodedzinātu manu klosteri?

Pedro. To viņš nepagūs! Es par to atbildu! Kāda jēga nogurt tālajā ce...ā līdz Augustīna klosterim, ja varam viņu pašu atvilināt uz šejieni un saņemt ciet vēl gluži siltu pēc garā gājiena!

Bonifācijs. Izslēgts! Neliels pārgājiens maniem mūkiem nāks tikai par labu!

Pedro. Tā spriežat jūs, bet ko par to teiks viņi paši?

Bonifācijs. Tev viņi klausīs. Horācij, dod šurp balodi!

Horācijs. Es nevaru atsiet striķi...

Pedro. Un nav vajadzīgs! Dod šurp to kuli!
Bonifācijs. Nedod viņam, Horācij! Nedod! Viņš to palaidīs va-ā.
Pedro. Tēvs, -aujiet man rīkoties! Es zinu, ko daru!
Bonifācijs. Pedro, es tev pavēlu!
Pedro. Tēvs, jūsu pavēles ir idiotiskas!

Visi stīvējas ārā pa durvīm. Īertrūde izšauj.

Horācijs. Ai! Viņa pāršāva striķi!
Bonifācijs. Turiet to!... Turiet!...
Horācijs. Es nevaru!... Griesti ir par augstu!...
Bonifācijs. Uz logu!... Nelaidiet to uz logu!...
Horācijs. Es nevaru... Es nevaru...
Bonifācijs. Aizveriet logu!...
Pedro. Kurš aizvērs logu...
Bonifācijs. Es pats to izdarīšu!... (*Dzirdams, ka viņš aizver logu. Īertrūde atkal izšauj. Dzirdams plīstošu stiklu troksnis, Bonifācija vaimanas un Pedro smiekli. Ienāk Pedro. Viņa acīs mīla.*)
Pedro. Īertrūd...
Īertrūde. Pedro...

Pedro grib noskūpstīt Īertrūdi, skan salda mūzika, bet tai brīdi ienāk Bonifācijs un Horācijs.

Bonifācijs. Tā... Jūs viņu aizlaidāt!...
Īertrūde (*pagriež pret viņu pistoli*). Tev kas nepatīk?
Bonifācijs. Nē, man viss patīk...

Atskan tālas, dzidras zvanu skaņas.

Pedro. Brokastis! Īertrūd, ejam!
Īertrūde (*Bonifācijam*). Ejam?
Bonifācijs. Nē. Man negribas.
Īertrūde. Tava darīšana. (*Abi ar Pedro prom.*)
Horācijs (*rij siekalas, skatīdamies viņiem paka-*). Tēvs Bonifācij...
Bonifācijs. Netraucē mani... Es domāju...
Horācijs. Es jau neko...
Bonifācijs. Klausies, dēls Horācij...
Horācijs. Es klausos, tēvs.
Bonifācijs. Katrs cilvēks piedzimst ar savu sūtību... Vai tu mani saproti, dēls?
Horācijs. Pa pusei, tēvs...
Bonifācijs. Nu, arī tas ir labi... Tātad, katrs cilvēks piedzimst ar savu sūtību... un mēs nedrīkstam nosodīt it nevienu... jo viss nāk no Dieva... Var cilvēks piedzimt par klostera prioru... kā teiksim, es... Un mēs viņu nenosodām... Tu taču nenosodi mani, dēls?...
Horācijs. Nē, tēvs.
Bonifācijs. Nu redzi... Bet var taču gadīties arī tā, ka cilvēks piedzimst par spiegu, un arī tad mēs viņu nenosodām... Vai tu saproti, mans dēls?
Horācijs. Pa pusei, tēvs.
Bonifācijs. Redzi, dēls, es gribēju teikt... Viss, ko Dievs radījis... viss ir nepieciešams... Un tad nu tā: ko Dievs radījis par klostera prioru, tam jābūt klostera prioram... Vai tu man piekrīti, dēls?
Horācijs. Jā, tēvs...
Bonifācijs. Un tam, ko Dievs radījis par spiegu, arī jābūt spiegam, un tur neko nevar darīt... Vai tu saproti, mans dēls?
Horācijs. Pa pusei, tēvs...

Bonifācijs. Es gribēju sacīt tikai to – ja līdz šim tu biji Augustīna spiegs, tad tagad tu būsi mans spiegs. Skaidrs?

Horācijs. Tēvs!... Goda vārds, Dievs mani nav radījis par spiegu!... Dievs mani radīja par mūku!...

Bonifācijs. Nu, par ko Dievs tevi radījis, to atāauj man labāk zināt!

Horācijs. Par mūku!... Dieva vārds, par mūku!... Es to jūtu!...

Bonifācijs. Mūsu izjūtas var mūs pievilt. Dievs tevi nostādījis uz spiega ceā, tā tad tev jāiet tālāk pa Dieva norādīto maģistrāli!

Horācijs. Ne Dievs!... Dievs mani nenostādīja uz šī ceā... Dievs man teica: «Ej, Horācij, uz klosteri un k–ūsti par mūku!» Tēvs Augustīns bija tas, kurš teica: «Ej, Horācij, un aposti gaisu pie tā izvir...»

Bonifācijs. Horācij, Horācij...

Horācijs. Piedošanu, tēvs...

Bonifācijs. Pirmkārt, vienosimies, ka izvirtulis ir Augustīns...

Horācijs. Jā...

Bonifācijs. Otrkārt, neaizmirsti, ka arī izvirtuli vada Dieva roka. Ja Augustīns tevi kā spiegu ir sūtījis pie manis, tad tā ir Dieva griba. Un Dievs ir arī tas, kas nodevis tevi manās rokās un ar manu muti pavēl: «Horācij, tu būsi Bonifācija spiegs!» Un tu būsi.

Horācijs. Nē...

Bonifācijs. Nē? Nu tad klausies, ja tu nebūsi mans spiegs, es likšu tevi ierakt līdz kaklam zemē...

Horācijs. Ai!...

Bonifācijs. Trīs dienas tu tā trunēsi, un šai laikā Pedro un Meistars pārmaiņus daudzīs riekstus uz tavas galvas. Ceturtajā dienā tevi atraks un iemūrēs klostera sienā. Nu tad kā? (*Horācijs, galvu nodūris, klusē.*) Tu esi saprātīgs puisis, Horācij... Liktenim neizbēgsi...

Horācijs. Un kas man būs jādara?

Bonifācijs. Kāds sīkums. Jāuzmana māsa Īertrūde un brālis Pedro. Man ir aizdomas, ka viņi taisās iet grēcīgus ce–us. Tas pagaidām viss.

Horācijs. Un pēc tam?

Bonifācijs. Pēc tam redzēsim. Csst... Viņi nāk!

Horācijs. Tēvs Bonifācij...

Bonifācijs. Klusu!... Es iešu ēst, bet tu paslēpies zem gultas un paklausies, ko viņi runās...

Horācijs. Es tikai gribēju lūgt...

Bonifācijs. Lūgumus vēlāk! Marš, zem gultas!

Horācijs (*līzdams zem nārām*). ... kādu gabaliņu maizes... Kopš vakarrīta neesmu ēdis...

Bonifācijs durvīs saduras ar Īertrūdi un Pedro.

Īertrūde. Vai ēstgriba radās?

Bonifācijs. Jā.

Īertrūde. Un kur tad mūsu jaunais draugs?

Bonifācijs. Aizgāja mazgāt rokas.

Īertrūde. Tu re, cik labi audzināts!... Nu tad labu apetīti jums abiem, Bonifācij!

Bonifācijs. Paldies. (*Prom.*)

Pedro. Īertrūd, es alkstu tavas mīlas.

Īertrūde. Šīs alkas es centīšos remdēt.

Horācijs nošķaudās.

Pedro. Vai tu ko dzirdēji?

Īertrūde. Itin neko.

Pedro. Bonifācijs nav nemaz tik dumjš kā izskatās.

Īertrūde. Vakar pazaudēju matu sprādzi. Apskaties, vai tā nav zem gultas?

Pedro. Acumirkli, māsa. (*Paņem slotu un baksta ar to zem gultas. Horācijs vaimanā.*) Vai tu ko dzirdi, māsa? Man liekas, ka kāds kliegtu.

Īertrūde. Tu būsi pārklusījies, brāli, kas gan te varētu kliegt? Vai tu atradi manu matu sprādzi?

Pedro. Vēl ne. Bet neuztraucieties – tūlīt atradīšu. (*Turpina bakstīšanu. Horācijs brēkdams izripi no pagultes ar matu sprādzi rokās.*)

Horācijs. Lūdzu... Lūdzu, kundze, jūsu matu sprādze...

Pedro. Nu re. Es taču teicu, ka tā atradīsies. (*Paņem sprādzi.*) Paldies, draugs. Tātad tu biji tas, kas tik neganti kļiedza?

Horācijs. Es, mans kungs...

Pedro. Un ko tu, draugs, tur pagultē darīji?

Horācijs. Es?... Gulēju...

Pedro. Un mēs tevi pamodinājām... Piedod, draugs...

Horācijs. Nekas, kungs, es jau nemaz nebiju aizmidzis...

Pedro. Ak tad tā gan, ko? (*Smejas. Horācijs arī smejas. Sagrābj Horāciju.*) Kāpēc līdi pagultē?

Horācijs. Gu... gu... gu...

Pedro. Ak tad gu-gu-gū, ko? Ko Bonifācijs tev apsoliņa par mūsu izspiegošanu?

Horācijs. Zemē... ierakt... un riekstus dauzīt... u... un...

Pedro. Nu, un ko vēl?

Horācijs. Un... tad... iemūrēt... sienā... ā...

Pedro. Un kas tev bija jāuzzina?

Horācijs. Vai... jūs... ne... ejat... grē-ēcīgus... ce-us...

Pedro. Tu re, kāds maita... (*Palaiž Horāciju va-ā. Ienāk Meistars.*)

Meistars. Zārks ir gatavs.

Pedro. Pašā laikā!

Meistars. Nest šurp?

Pedro. Nē, nē, lai paliek turpat. Pirms brokastīm māsa Īertrūde izteica vēlēšanos panašķoties ar riekstiem...

Īertrūde. O! Šī vēlēšanās nav mazinājusies!

Pedro (*Meistaram*). Vai jūs, lūdzu, nevarētu sadauzīt kādu pusmaisiņu riekstu uz šī simpātiskā cilvēka galvas?

Horācijs vaimanādams metas bēgt, bet Meistars viņu noķer.

Meistars. Tas būtu viss?

Pedro. Un pēc tam uz pāris stundām apbediet viņu. Paskatīsimies: ja izdzīvos, iemūrēsim klosterā sienā.

Meistars. Skaidrs. (*Aiziet, vilkdams aiz apkakles vaimanājošo Horāciju. Pedro metas Īertrūdes skavās, ienāk Bonifācijs, ierauga abus, samulsis rosās pa kaktu.*)

Īertrūde. Tu jau paēdi?

Bonifācijs. Jā... man negaršoja...

Atskan attāls b-āviens.

Bonifācijs. Ko tas nozīmē?

Pedro. Es pirms brokastīm apsoliņu mācai Īertrūdei riekstus, un Meistars pašlaik tos dauza. (*Bonifācijs mēģina ieskatīties zem nārām.*) Jums kas pazudis, tēvs?

Bonifācijs. Nē, nē... nekas...

Īertrūde. Brālis Pedro aizmirsa piebilst, ka riekstus Meistars dauza uz mūsu jaunā drauga Horācija galvas.

Bonifācijs. Kāpēc tāda nežēlība?... Pedro...

Pedro. Jūs to saucat par nežēlību?

Ienāk Meistars.

Meistars. Viņš zaudēja samaņu jau pie ceturtā rieksta.

Īertrūde. Tad jau nemaz tik ciets tas pauris nav.

Pedro. Cerēsim.

Meistars. Mums pagrabā ir viens tīri labi saglabājies moku rats. Ar tā palīdzību varētu mēģināt viņu atkal dabūt pie samaņas.

Bonifācijs. Nekādā gadījumā!

Pedro. Un kāpēc gan ne?

Bonifācijs. Nu kāpēc tu tā spīdzini šo nabaga zēnu?... Viņš taču visu mums izstāstīja... Tagad Horācijs ir mūsu cilvēks...

Pedro. Jūs tā domājat? Bet man ir iemesls par to šaubīties. Viņš nupat kā bija ērti iekārtojies zem jūsu gultas un noklausījās, ko mēs ar mūsu Īertrūdi runājām.

Bonifācijs. Un par ko jūs runājat?

Īertrūde. Par tevi, dārgais Bonifācij. Kā redzi, – temats, kas Augustīnu neapšaubāmi interesē.

Meistars. Ko man darīt ar to Horāciju?

Īertrūde. Nes to nabaga jaunekli šurp.

Meistars. Labi, tūlīt atnesīšu. (*Prom.*)

Bonifācijs. Ko jūs domājat ar viņu darīt?

Pedro. Likšu iemūrēt.

Bonifācijs. Aplam! Tas, ka viņš atradās šeit, vēl neko nenožīmē. Zēns gāja mazgāt rokas, apmaldījās...

Pedro. Diez cik ticami vis neizklausās.

Īertrūde. Bet Pedro... Notiek vēl neticamākas lietas.

Pedro. Jā, protams. Ja viņš gāja rāpus... mēs varējām arī nepamanīt... Nespēlēsim teātri, tēvs! Viņš pats mums atzinās!

Bonifācijs. Ko tad viņš jums atzinās?

Īertrūde. Ka tupējis zem gultas Augustīna uzdevumā.

Bonifācijs. Tā?

Īertrūde. Tevi tas pārsteidz?

Bonifācijs. Godīgi sakot, jā.

Īertrūde. Bet kā gan citādi tu vari izskaidrot viņa atrašanos zem gultas tajā laikā, kad viņam vajadzēja godīgi mazgāt rokas un ēst brokastis?

Bonifācijs. Nē... citādi to grūti izskaidrot...

Īertrūde. Nu redziet, cik mēs labi par visu vienojāmies!

Bonifācijs. Tādā gadījumā atdodiet šo nelieti man!

Pedro. Interesanti zināt, ko jūs ar viņu darīsiet?

Bonifācijs. Nu protams, ko jau ar nodevējiem dara...

Ienāk Meistars ar Horāciju uz pleciem.

Meistars. Kur lai lieku?

Īertrūde. Uzdāviniet tēvam Bonifācijam.

Bonifācijs. Pateicos!

Meistars. Uznest ratu?

Bonifācijs. Paldies, tu vari būt brīvs.

Pedro. Pagaidiet, Meistar!... Kungi! Naktī gaidāma kauja ar Augustīnu. Mums būs jāaizstāvas pret ievērojamu pārspēku un jāiznīcina pretinieks līdz pēdējam vīram. Meistar, padomājiet par attiecīgiem ieročiem.

Meistars. Labi, kaut ko izdomāsim. (*Dzied.*) Ir simttūkstoš veidu, kā izdzēt Dzīvības tizlo sveci.

Visi. -Bet mēs šai amatā, bet mēs šai amatā Esam speci.

Īertrūde. -Dzīvības alkas pirmās Sāka reiz cīņu ar nāvi.

Visi. -Mēs esam tie, kas teiks, mēs esam tie, kas teiks Gala vārdu.

Pedro. Ir simttūkstoš veidu, kā nokaut.

Pedro un Meistars. Vēl dažus mēs izdomāsim.

Visi. -Kas dzīvs vēl, kas elpo, kas dzīvs vēl, kas domā Tas jāsit, jāsit, jāsit...

2. CĒLIENS

1. aina

Bonifācija celle, bet tik tumšs, ka nekā nevar redzēt. Skan kaisla mūzika. Kādu skūpstā... kādu apskauj... kāds ekstāzē elso... skan neskaidri, fatāli čuksti... mūzika uzbrauc līdz augstiem, saldkaisliem toņiem. Tad noklust. Ieskanas vaidi. Pamazām skatuve iegaismojas. Uz nārām vaidēdams gu- Horācijs. Bonifācijs maina viņam uz galvas kompreses.

Bonifācijs. Saņemies, mans dēls... saņemies... drīz tev k-ūs pavisam labi... Vai tev -oti sāj? Horācijs (*void*). Jā...

Bonifācijs. Nekas, nekas, dēls... Galvenais, ka tu esi dzīvs... Būtu es ilgāk ēdis... Kad tu bijī zaudējis samaņu, šie nelieši gribēja tevi atdzīvināt uz moku rata...

Horācijs. Vai, vai, vai!

Bonifācijs. Nu, ir jau labi... Tas viss tagad aiz muguras... Es paguvu laikā piesteigties... Vai tas tiesa, - tu viņiem esot teicis, ka spieģojot nevis manā, bet Augustīna uzdevumā?

Horācijs. Ko?... Jā... es teicu, ka Augustīna uzdevumā...

Bonifācijs. Tu es malacis, Horācij!... Man prieks par tevi... Ne velti Dievs tev norādīja tieši šo ce-u... Tu esi dzimis spieģis. Saki, vai tas tiesa, ka viņi runāja par mani?

Horācijs. Jā, viņi sacīja, ka jūs esot gudrs...

Bonifācijs. Vai tiešām viņi tā teica? Patīkami dzirdēt...

Horācijs. Un tad brālim Pedro likās, ka kāds kliedz...

Bonifācijs. Un vai kāds kliedza arī?

Horācijs. Jā... Es kliedzu...

Bonifācijs. Tu?

Horācijs. Jā... Jo brālis Pedro mani durstīja ar slotu... Viņš meklēja zem gultas māsas ģertrūdes matu sprādzi...

Bonifācijs. Ak tā?... Nu tālākais man pašam skaidrs... Kā tu jūties?

Horācijs. Mazliet labāk...

Bonifācijs. Ļoti labi... Man šonakt tev būs kāds uzdevums.

Horācijs. Vai... vai... vai...

Bonifācijs. Kas tev?

Horācijs. Ļoti slikti... pēkšņi k-uva...

Bonifācijs. Klausies, Horācij!... te tev nav ambulance... Es tūda- pasaukšu Pedro.

Horācijs. Nē, nē, nē!

Bonifācijs. Nu, dēls! Kā tu jūties?

Horācijs. Jau pavisam labi...

Bonifācijs. Tādā gadījumā klausies. Tev tiks iedots zirgs...

Horācijs. Bet es neprotu jāt.

Bonifācijs. Tas nekas, mēs tevi piesiesim zirgam pie astes.

Horācijs. Nē, mazliet es protu!... Ja tas nav tālu...

Bonifācijs. Nē, tas nav tālu. Tu jāsi uz Augustīna klosteri.

Horācijs. Nē!

Bonifācijs. Jā!

Horācijs. Tai pusē visi mani pazīst.

Bonifācijs. Jo labāk...

Horācijs. Tēvs Augustīns man lika gaidīt šeit un no iekšpuses graut klosterā fortifikācijas sistēmu.

Bonifācijs. Kāds absurds... (*Parauj vienreiz zvana auklu. Ienāk Meistars.*)

Meistars. Jūs mani saucāt, tēvs?
 Bonifācijs. Jā, dēls. Vai tu nevarētu uzšūt kleitu? (*Horācijs iekliedzas.*) Klusē, muķi!
 Meistars. Varu.
 Bonifācijs. Un cik ātri tu to varētu izdarīt?
 Meistars. Stundas laikā.
 Bonifācijs. Izslēgts. Vajag ātrāk.
 Meistars. Kam vajag? Māsai Iertrūdei?
 Bonifācijs. Nē, šim jaunajam cilvēkam. (*Horācijs ievaimanājas.*) Idiot! Tev būs jāpārgērbjas par sievieti, lai Augustīns tevi nepazītu!
 Meistars. Ja tēvam nebūtu iebildumu, es varētu piedāvāt māsas Izabellas kleitu. Tā jaunajam cilvēkam derētu.
 Bonifācijs. Kādas Izabellas?
 Meistars. Nu tās, kuru mēs pirms pieciem gadiem ar zirgiem saraustījām.
 Bonifācijs. Ar kādiem zirgiem?... Ko tu runā?... Atjēdzies taču!...
 Meistars. Ar zirgiem. Es labi atceros. Toreiz mums bija pazudis rats...
 Bonifācijs. Ej, ej, nes šurp to kleitu!... Tikai ātrāk!...
 Meistars. Tūlīt būs. (*Prom.*)
 Bonifācijs (*Horācijam*). Nu ko tu tā skaties?... Šis cilvēks ir mazliet jucis... Viņam reizēm liekas, ka noticis kas tāds, kas patiesībā nekad nav bijis... Viņa tēvs bija seksuālais maniaks, bet māte – sadiste. Bērnībā daudz šausmu pieredzējis... Bet meistars labs... Universāls... Tāpēc jau mēs viņu saucam par Meistaru...
 Horācijs (*šausmās*). Māte – sadiste...
 Bonifācijs. Nu ja. Un tēvs – seksuālais maniaks. Horācij, klausies, te tev būs sērkokociņi...
 Horācijs. Es nesmēķēju!...
 Bonifācijs. Idioti!... Nelaimīgais stulbenis!... Turi taču sērkokociņus!... Nebēdz! Nevieni tev neliek smēķēt!... Ar šiem sērkokociņiem tu aizdedzināsi Augustīna klostera noliktavas...
 Horācijs. Nē!
 Bonifācijs. Tu atsakies?
 Horācijs. Es neatsakos.
 Bonifācijs. Tad ņem sērkokociņus. (*Horācijs paņem.*) Un aizdedzini no iekšpuses tā, lai uguns būtu manāma tikai tad, kad apdzēst vairs nav iespējams.
 Horācijs. Bet kā es iekūšu noliktavā?
 Bonifācijs. Un kā tu iekūvi šeit?
 Horācijs. Jā, bet man atņēma naglu.
 Bonifācijs. Še, še, te būs tava nagla. Pēc tam meties atkal zirgam mugurā un auro šurp. Tu būsi man nepieciešams. Skaidrs?
 Horācijs. Jā...
 Meistars (*ienāk ar kleitu*). Mazliet aizkavējos. Bija šis tas jāpielāpa, jo šī ir māsas Izabellas pēdējā kleita. Mēs pirms apbedīšanas viņai to novilkām. Apskatiet, vai būs laba.
 Bonifācijs. Pat ļoti laba. Ejiet kaut kur pārgērbieties! Te kāds var ienākt.
 Meistars. Te gan nav iztīrīti daži asins traipi...

Horācijs zaudē samaņu.

Bonifācijs. Nu ko tu vari runāt visas tās muķības?!... Kam viņam tas jāzina?... Nu ko lai es tagad ar viņu iesāku?
 Meistars. Nav nekas bīstams – uz rata viņš drīz vien atgūsies.
 Bonifācijs. Tu esi slim ar to savu ratu!... Man viņš nepieciešams ar veselīgiem locekļiem!
 Meistars. Tad var pamēģināt bāzt viņu pārmaiņus verdošā un ledainā ūdenī.
 Horācijs (*atver acis*). Kur es esmu?...
 Bonifācijs. Nu, paldies Dievam... Tu esi pie savējiem. (*Meistaram.*) Ej, pārgērb viņu!
 Meistars. Ja jūs būtu āvis man jauno cilvēku atdzīvināt, viņš tagad būtu daudz žirgtāks.
 Bonifācijs. Labi, labi, rīkojies žigli!

Meistars ar Horāciju prom.

Bonifācijs. Kaut nu viss labi izdotos. (*Ienāk Pedro.*) Vai tu ko meklē, dēls?
Pedro. Pārbaudu, vai klosterī viss kārtībā pirms kaujas.
Bonifācijs. Nu un kā?
Pedro. Tā nekas.
Bonifācijs. Ar mūkiem runāji?
Pedro. Jā. Diviem aplauzu sprandu, pārējie ir ar mieru cīnīties. Bet kur ir spiegs, tēvs
Bonifācij?
Bonifācijs. Kāds spiegs?
Pedro. Tas, kuru es no rīta jums aizdevu.
Bonifācijs. Ak tas?... Es domāju, ka tu man viņu dāvini.
Pedro. Jūs viņu atlaidāt?
Bonifācijs. Mieru... Pedro... mieru... Es viņu piebeidzu un izmetu atkritumu izgāztuvē...
Pedro. Tēvs... Jūs esat izsviedis atkritumos cilvēku? Nu, bet lai Dievs jums žēlīgs, ja šis
Horācijs tomēr neatradīsies tur! (*Prom.*)
Bonifācijs. Ak Dievs, ak Dievs!

Ienāk Meistars.

Meistars. Viņš atsakās līst tajā kleitā.
Bonifācijs. Ko tu viņam atkal sastāstīji?
Meistars. Neko. Ieraudzījis asins traipus, viņš sāka spirināties un brēkt.
Bonifācijs. Nu dari taču kaut ko!
Meistars. Es nemaz nezinu, ko drīkstu ar viņu darīt...
Bonifācijs. Tikai ne moku ratu! Vienkārši iebelz viņam, lai uz brīdi aprimstas.
Meistars. Labi, iebelzīšu. (*Prom.*)
Bonifācijs. Sasodīts!... Labi tas nebeigsies...

Ienāk Īertrūde.

Īertrūde. Vai Pedro šeit nav bijis?
Bonifācijs. Bija un aizgāja.
Īertrūde. Uz kurieni?
Bonifācijs. Uz atkritumu izgāztuvi.
Īertrūde. Jā? Un ko viņš tur dara?
Bonifācijs. Meklē spieģus.
Īertrūde. Interesanti. (*Prom.*)

Ienāk Meistars.

Bonifācijs. Nu? Viņš jau prom?
Meistars. Nē, protams.
Bonifācijs. Pārgērbi?
Meistars. Kā jau jūs likāt.
Bonifācijs. Tātad viņš neiet?
Meistars. Protams, nē.
Bonifācijs. Izsviest! Un žigli!
Meistars. Labi, izsviedīšu. (*Prom.*)

Ienāk Pedro.

Bonifācijs. Ā, Pedro! Nupat kā te bija māsa Īertrūde, – viņa meklēja tevi.
Pedro. Nupat kā bijuši no otrreizējo izejvielu savākšanas un visus līkus aizveduši.
Bonifācijs. Ak tā?
Pedro. Neizliecieties par idiotu!

Bonifācijs. Nu pareizi, šodien trešdiena, tā viņi brauc...
Pedro. Un to labi zinādams, jūs tomēr mierīgi āvāt, lai es kā muķis uz turieni skrienu!
Bonifācijs. Es biju aizmirsis, Pedro... Dieva vārds, aizmirsis... Skleroze...
Pedro. Pret sklerozi ir labs līdzeklis! (*Izvelk pistoli.*) Nu?... Vai atmiņa uzlabojas?
Bonifācijs. Jūtami, dēls...
Pedro. Uz kurieni aizgāja māsa Īertrūde?
Bonifācijs. Nezinu, Pedro... viņa neteica...
Pedro. Sāciet jau psiholoģiski sevi gatavot kaujai.
Bonifācijs. Labi, Pedro... (*Kad Pedro prom, noslīgst uz ceļiem un fanātiskā ticībā dzied.*)
Es esmu grēcinieks.
Un tiešām – liels.
Bet es jau nelūdzu,
Lai tu piedod, Dievs.
 Es lūdzu tevi, Dievs,
 Tik vienu dod:
 Dod spēku dvēselei
 To visu pār dzīvot.
To visu izturēt
Un nenomirt, –
Tev lūdzu, mūžīgais,
Tev, kas visu dzird.

Ienāk Meistars.

Bonifācijs. Nu?... Vai viņš jau aizjāja?
Meistars. Nē, protams.
Bonifācijs. Kā tad tā? Kur tad viņš ir?
Meistars. Kur izsviedu, tur arī gu, – pie klostera galvenās ieejas.
Bonifācijs. Tu mani pazudināsi!!!
Meistars. Es izdarīju visu, kā jūs likāt: vispirms iebelzu, tad pārgērbu un visbeidzot – izsviedu.
Bonifācijs. Tad tagad klausies. Skrien labi ātri, uzgāz viņam spaini ūdens, tikai ne verdoša, lai atžirgst, pēc tam uztupini viņu mugurā pirmajam zirgam, kas tev stallī gadīsies pie rokas, un lai viņš jā, cik ātri vien var! Tu saprati?
Meistars. Uz kurieni lai viņš jā?
Bonifācijs. To viņš pats zina.
Meistars. Viss skaidrs, kas tur ko nesaprast. (*Prom.*)
Bonifācijs. Ja viņi pamanīs Horāciju, esmu pazudis!... Cik daudz tomēr ir stubeņu pasaulē...

Ienāk Īertrūde.

Bonifācijs. Pedro aizgāja tevi meklēt.
Īertrūde. Uz atkritumu izgāztuvi?
Bonifācijs. Nezinu.
Īertrūde. Tagad es meklēju Meistaru.
Bonifācijs. Viņš taču ir impotents.
Īertrūde. Toties viņš jau esot pagatavojis jaunu ieroci. (*Prom.*)
Bonifācijs. Tā tikai vēl trūka, lai viņa tagad atrastu Meistaru... (*Pieiet pie lādes, izņem cukurgraudu, tad kādu mazu pudelīti, no kuras uzpilina uz cukurgrauda divdesmit pilienu, un apēd. Ienāk Meistars.*) Nu? Viss kārtībā?
Meistars. Droši vien.
Bonifācijs. Viņš aizjāja?
Meistars. Jā. Tepat lejā līdz birzītei.
Bonifācijs (*iebrēcies palecas*). Triec! Triec taču viņu prom! Tā, lai zirgs kā raķete lido!

Meistars. Labi, labi, tēvs... (*Ātri prom.*)

Bonifācijs. Pagaidi! Tu atkal kaut ko saļauksi! (*Paka─ Meistaram. Ienāk Īertrūde un Pedro.*)

Pedro. Kur tie abi tā aizdrāzās?

Īertrūde. Varbūt pēc jaunajiem ieročiem?

Pedro. Man tas viss nepatīk. Arī Horācijs mīklaini pazudis. (*Ieskatās zem nārām.*)

Īertrūde. Nu?

Pedro. Nav.

Īertrūde. Tātad viss kārtībā.

Pedro. Īertrūd... Man ir tāda nojauta, ka Bonifācijs kaut ko perina... Viņš var kādā brīdī ielaist mums lodes mugurā...

Īertrūde. Neesmu vēl redzējusi Bonifāciju ar ieroci rokā.

Pedro. Kāpēc viņam kabata tik smagi noslīgusi uz leju?...

Īertrūde. Krusts...

Pedro. Nē, pistole.

Īertrūde. Kā tu zini?

Pedro. Pēc apveida.

Īertrūde (*izvelk pistoli*). Tādā gadījumā apmainīsim pret šo rota─lietu.

Pedro. Kā?

Īertrūde. Es to izdarīšu.

Ienāk Bonifācijs.

Īertrūde (*pieliek viņam tukšo pistoli pie pieres*). Kur jūs bijāt, tēvs?

Bonifācijs (*pace─ rokas*). Interesanti gan...

Īertrūde (*slepus izvelk viņam no kabatas pistoli un iebāž savā kabatā*). Nu, nu stāstiet!

Bonifācijs. Bet, Īertrūd... ne visu ir pieklājīgi stāstīt...

Īertrūde (*nolaiž pistoli*). Vai šī nav tavējā?

Bonifācijs. Ko? (*Pieķer pie kabatas.*) Kur tu to atradi?

Īertrūde. Tepat, uz grīdas.

Bonifācijs. Tad ir manējā...

Īertrūde. Ņem un nezaudē! Kaujā var noderēt.

Bonifācijs. Paldies, Īertrūd. (*Noglabā pistoli kabatā. Kaut kur lejā atskan mežonīgs b─āviens. Pedro uzrota piedurknes. Bonifācijs nodreb. Īertrūde izvelk pistoli. Dzirdama kņada, sitienu trokšņi, b─āviens. Zaudējis samaņu, Bonifācijs nogāžas.*)

Ienāk Meistars ar diviem rokas ložmetējiem.

Īertrūde. Kas tur notiek?

Meistars. Tas troksnis? Tie ir atkal mūki! Pavārs zupā ielicis nesadalītu vistu.

Bonifācijs (*atgūst samaņu*). Idiots! Vai tad drīkst tā riskēt?

Pedro. Tūlīt nomierināšu.

Meistars. Šoreiz at─aujiet man. Tā būs mazāk liķu. (*Paņem vienu ložmetēju un aiziet.*)

Īertrūde. Vai tas būtu apsolītais jaunais ierocis?

Pedro. Acīm redzot.

Lejā atskan ložmetēja kārtā. Iestājas absolūts klusums. Ienāk meistars.

Meistars. Viss kārtībā. Dzīvi palikušie gaida, kad pavārs sadalīs vistu.

Īertrūde. Iespaidīgi.

Meistars. Darbības princips ─oti vienkāršs: jāpiespiež šeit, turot stobra va─ējo galu nošaujamā objekta virzienā.

Pedro. Kā tagad būtu noderējis Horācijs!

Bonifācijs (*instinktīvi paskatās pa logu*). Augustīna plukatas.

Pedro (*paķer vienu ložmetēju, izsit logu un šauj*). Tīri nostrādāts. Ko tad vairāk neviens nerādās?

Īertrūde (*pieiet pie loga*). Tie, starp citu, ir svētcenīeki.
Bonifācijs. Nevar būt!... Jā... tie bija svētcenīeki.
Pedro. Tur nāk vēl viena grupiņa. (*Paceļ ložmetēju.*)
Bonifācijs. Pedro, ko tu dari?
Pedro. Ticiet, es labprāt to nedarītu, bet neesmu drošs, ka viņi, redzējuši šos līkus, turēs mutes... (*Šauj. Ārā atskan daudz balsīga brēkšana un atsevišķi šāvieni.*) Tie nu gan nebija svētcenīeki...
Bonifācijs. Augustīns?
Pedro. Ar nepārredzamu armiju!
Īertrūde (*paņem ložmetēju*). Meistar, kā sauc šo ieroci?
Meistars. Es to nosauktu par rokas ložmetēju.
Pedro. Cik jums tādu ir?
Meistars. Divarpus. Viens vēl nav pabeigts.
Pedro. Mēs ar Īertrūdi jau sāksim kauju, jūs tikmēr pabeidziet trešo! Uz priekšu, māsa!

(Visi trīs prom.)

Bonifācijs. Vandāni... Izsituši logu... (*Visapkārt sākas juceklīgs cīņas troksnis. Pieiet pie loga un skatās caur teātra binokli.*) Deg vai nedeg tās noliktavas? Nevar saprast... Būs nobijies, bezdievis...

Pa durvīm ieslīd sieviešu drēbēs tērpies Horācijs.

Horācijs. Tēvs...
Bonifācijs (*satrūkstas*). Izabella?!... Tfu, ka nobiedēji!... Tik ātri?
Horācijs. Meistars kaut ko izdarīja zirgam, ka es knapi galā to apturēju.
Bonifācijs. Neviens tevi nepamanīja?
Horācijs. Dieva vārds, neviens.
Bonifācijs. Vai labi aizdedzināji?
Horācijs. Pēc labākās sirdsapziņas.
Bonifācijs. Kāpēc neredz, ka deg?
Horācijs. No iekšpuses deg.
Bonifācijs. Malacis.

Šāvieni pierimst. Dzirdama kaut kāda kņada.

Bonifācijs. Ej, apskaties, kas tur notiek! Tikai tā, lai tevi nepamana. (*Horācijs prom.*) Ak kungs, ak kungs... Tur kaut kas nav kārtībā...

Ieskrien vaimanājošs Horācijs.

Horācijs. Mūki mūs nodevuši! Divdesmit no viņiem pašlaik žņaudz Pedro... Otri divdesmit – Īertrūdi...
Bonifācijs. Kur Meistars?
Horācijs. Nav... Droši vien jau nožņaugts...
Bonifācijs. Es esmu pazudis!... (*Mētājas pa telpu.*) Dari taču kaut ko!
Horācijs. Ko lai es daru?...
Bonifācijs (*grib izlēkt pa logu, tad pārdomā*). Augsts. (*Atskan būkšķis, tad daudz balsīgas vaimanas, vēl viens būkšķis. Horācijs pazūd zem nārām. Bonifācijs izrauj viņu atpakaļ.*)
Idiot! Tie ir mūki, kas tur kliez! Skrien skatīties!
Horācijs. Nē!
Bonifācijs (*atvērējas*). Nu?

Horācijs prom. Būkšķi visu laiku turpinās. Horācijs atpakaļ.

Horācijs. Uzvara!... Uzvara!...

Bonifācijs (*sagrābj viņu*). Kas tur notiek?

Horācijs. Brālim Pedro izdevās vienu mūku sagrābt aiz kājām, tagad viņš ar to dauza pārējos.

Bonifācijs. Lieliski!

Horācijs (*dejo*). Uzvara!... Uzvara!...

Bonifācijs. Apklusti, mu-ķi! Tu man traucē skaitīt. (*Skaita.*) Viens... divi... trīs... Cik jau bija?

Horācijs. Es nezinu...

Bonifācijs. Idiots! Skaitīt vajadzēja!... Pieci... seši... (*Atskan ložmetēja kārtā.*) Kas tas?... Skrien, paskaties!

Horācijs. Nē!... (*Bonifācijs atvēzējas. Horācijs prom. Dzirdams, kā Augustīna karaspēks aplenc klosteri. Horācijs atpaka.*) Tur Meistars šauj. Izrādās, ka viņš nav nožņaugts.

Bonifācijs. Skaisti! (*Atskan mežonīgs b-āviens. Bonifācijs atvēzējas.*) Skrien skatīties!

Horācijs prom. Horācijs atpaka.

Horācijs. Vienu mūku viņi saņēmuši dzīvu. Māsa Īertrūde to pašlaik spīdzina.

Bonifācijs. Turpini novērošanu!

Horācijs prom. Horācijs atpaka.

Horācijs. Mūks atzinās, ka Augustīns esot viņus uzpircis.

Bonifācijs. Nelielis! (*Kaut kur lejā dzirdams kalšanas troksnis.*) Kas tur?... Skrej skatīties!

Ienāk Meistars ar bumbu rokā.

Meistars. Viņi cenšas izkalt caurumu sienā.

Bonifācijs. Ārprāts...

Meistars (*aizdedzina bumbai degli, tad izmet pa logu. Lejā atskan sprādziens un kliegzieni.*).

Galvenais – pareizi trāpīt. (*Prom.*)

Bonifācijs (*skatās pa logu*). Ak Dievs, cik daudz liķu! (*Kaut kur atskan būkšķi un krakšķi.*)

Ej!... Ej, apskaties, kas tur atkal notiek! (*Atskan krakšķis un daudz balsīgas gaviles.*)

Horācijs. Viņi izgāza vārtus!...

Bonifācijs. Kur Pedro? Kur Meistars? Kur Īertrūde?

Horācijs. Dzirdat – šauj...

Bonifācijs. Vai viņu ir daudz?

Horācija. Bez skaita. Un pats Augustīns arī.

Bonifācijs. Es jau domāju, ka labi tas nebeigsies... (*Horācijs ievaimanājas.*) Kas ir?

Horācijs (*brēkdams*). Jā, jūs solījāt Augustīnu sagūstīt, viņa klosteri nodedzināt, bet tā īpašumus pievienot savējiem...

Bonifācijs. Mu-ķi, to es arī izdarīšu!

Horācijs. Kā tad jūs to izdarīsiet, ja tas labi nebeigsies?

Bonifācijs. Idiots! Es teicu, ka tas priekš Augustīna labi nebeigsies!

Horācijs (*raudādams*). Jā... Jūs tagad mani tikai mierināt...

Bonifācijs. Stulbeni! Tavai mierināšanai man ir citi līdzek-i! (*Atvēzējas.*) Bez tam, vai tu tās noliktavas aizdedzināji?

Horācijs. Aizdedzināju!...

Bonifācijs. Neizskatās!

Horācijs. Es aizdedzināju!...

Bonifācijs. Kā tad tu to izdarīji?

Horācijs. Es noliktavās iesviedu salmos sērkokociņu!...

Bonifācijs. Atdod kastīti!

Horācijs. Lūdzu...

Bonifācijs (*attaisa kastīti*). Es taču skaidri redzu, ka neviens sērkokociņš nav aiztikts!

Horācijs. Nē, ir gan!

Bonifācijs. Ko tu man gribi iestāstīt? Es taču atceros, cik te bija!

Horācijs. Bet divu vairs nav! Divus es izlietoju!

Bonifācijs. Divus? Muķi! Kurš idiots dedzina noliktavas ar diviem sērkokiem? Tur vajag vismaz četrus!

Horācijs. Es nezināju...

Bonifācijs. Marš spiegot, kretīn! (*Horācijs prom. Bonifācijs skatās caur binokli.*) Deg vai nedeg?... Nevar saprast...

Ienāk Meistars.

Meistars. Tev, piecīnī, savēstis, hiapludināspuoju.

Bonifācijs. Nekādā gadījumā! Kā tu zini par slepeno eju?

Meistars. Tāpat kā visi. Ja jūs kavēsieties, tad pēc brīža pa šo eju ieradīsies vēl piecsimt Augustīna algotņu.

Bonifācijs (*iekliežas*). Atvērt slūžas! Vai tu zini, kā to dara?

Meistars. Protams. (*Atbīda nāras un parauj kādu gredzenu.*)

Kaut kur dziļi lejā atskan ūdens burbuļošana un apslāpēti kliegzieni, līdz viss noklust.

Meistars. Viss kārtībā. (*Atkal visu sakārto.*)

Bonifācijs. Dievs, nedod tādu nāvi...

Pavisam tuvu atskan ložmetēju kārtas.

Meistars. Tur māsa Īertrūde un brālis Pedro atšaudās. Augustīns visiem spēkiem cenšas izlauzties līdz jūsu cellei.

Bonifācijs. To nedrīkst pieaut...

Meistars. Varbūt kaut ko izdomāsim. (*Prom.*)

Bonifācijs. Cauri ir... (*Atlaižas uz nārām. Ložmetēju kārtas atskan arvien tuvāk un tuvāk. Atšaudādamies ieskrien Īertrūde un Pedro.*) Ko jūs te?!

Pedro. Šauj! (*Apklust Pedro ložmetējs. Īertrūdei.*) Mīā, tev vēl ir kāda lente?

Īertrūde (*šaudama*). Pēdējā...

Pedro (*šauj ar pistoli. Tai arī beidzas lodes. Apklust Īertrūdes ložmetējs.*) Viss? Cik viņu tur vēl ir?

Īertrūde. Kāds simts būs.

Pedro. Man vairs nav spēka...

Ārā atskan triumfējoši uzbrucēju bāvēni. Pēkšņi atskan sprādziens. Gaisa vilnis iesviež Īertrūdi un Pedro cellē. Vēl viens sprādziens, tad viss noklust. Ienāk Meistars aizsargtērpā un gāzmaskā.

Meistars (*noņem gāzmasku*). Viss kārtībā.

Bonifācijs. Nu, paldies Dievam...

Meistars. Tikai drošības dēļ ieņemiet šīs tabletes, tās ir pret radiāciju.

Bonifācijs (*lēni ceļoties*). Meistar... Augustīns?...

Meistars. Viņam vajadzētu atrasties pēdējā partijā tepat iekšpusē. (*Abi prom.*)

Pedro. Tas bija skaists slaktiņš.

Īertrūde. Fantastiski skaists!...

Abi (*dzied*).

Mīla lēni plaukst

Kā asniņš vārgs,

Kas ceļu cauri kaulu kaudzēm lauž.

Bet pienāk laiks,

Un pāri līķiem

Trūdošiem

Kā uzvarētājs mīla iet.

Mīli mani te.

Lai atpūšas tev makstī
Pārkarsusī pistole.
Un arī valgs
Tukšs karātavās šūpojas,
Kad mīla tuvojas.

Atgriežas Bonifācijs un Meistars.

Bonifācijs. Es tiešām nesaprotu... Kur var pazust līķis?
Meistars. Līķis nekur nevar pazust, ja to kāds neaizstiepj.

Atskan attāls b-āviens. Ieskrien Horācijs apakšve-ā, metas bēgt, bet tiek saķerts.

Pedro. Re, kā, līķis atradies!

Bonifācijs. Es laikam būšu viņu par vāju piežmiedzis...

Pedro. Tā izskatās... (*Horācijam.*) Un kur tad tavs patrons Augustīns?

Horācijs. Aizbēga, pārgērbies sieviešu drānās...

Visi metas pie loga.

Bonifācijs. Re, kur skrien!

Meistars. Acumirkli! (*Izvelk laso.*) Paejiet, lūdzu, nost... (*Met laso.*) Ir! Velciet! (*Visi velk.*)

Tā... labi... pietiks... Lai viņš tā stāv. Ja vilksit vēl, viņš pakārsies.

Bonifācijs. Viņš jāsaņem dzīvs.

Pedro. Jums taisnība, tēvs! Viņš būs mans gūsteknis.

Bonifācijs. Bet Pedro...

Pedro. Ejam. (*Bonifācijam.*) Jūs turiet virvi. (*Prom ar Īertrūdi un Meistaru.*)

Bonifācijs. Velkam!... Tā jau nu es viņam atdošu Augustīnu, pat neiesp-āvis tam ģīmī!... (*Abi ar Horāciju velk.*) Ātrāk!... Ātrāk!... Sagatavo ūdeni, lai mēs varam viņu atdzīvināt!... (*Horācijs atlaiž virvi.*) Idiot! Kāpēc atlaidi virvi? Es taču viens nevaru noturēt!

Horācijs. Bet jūs...

Bonifācijs (*kliedz*). Turi taču, mu-ķi! (*Atlaiž virvi. Abi pieskrien pie loga.*) Viņš nositās, pat neatguvis samaņu...

Īertrūde (*sauciens no apakšas*). Tēvs, sagatavojieties evakuācijai! Noliktavas deg!

Bonifācijs. Dariet taču kaut ko!

Īertrūde. Meistars un Pedro jau dzēš, bet baidos, ka ir par vēlu.

Bonifācijs. Viņi ir aizdedzinājuši mūsu noliktavas! (*Atjēdzas un sagrābj Horāciju.*)

Izdzimums! Tu tās aizdedzināji! Tāpēc tu tik ātri atgriezies!...

Horācijs. Es... es... zirgs... zirgs... Es neapjēdzu!... Es neapjēdzu, tēvs!... Man likās, ka kaut kas nav tā... žēlojiet, tēvs!...

Bonifācijs. Nekādu žēlastību idiotiem! (*Izrauj pistoli.*) Mirsti, izdzimums! (*Šauj vairākas reizes.*)

Horācijs. Žēlojiet! (*Metas prom.*)

Bonifācijs. Stāvi, izdzimums! (*Šauj viņam paka-.*)

Īertrūde (*b-āviens no apakšas*). Bonifācij, glābies!

Bonifācijs (*pie loga*). Ko?

Īertrūde. Noliktavas vairs nav iespējams apdzēst! Tūlīt uzsprāgs arsenāls! Lec uz apmetņa!

Bonifācijs (*iekliegdamies uzlec uz palodzes*). Augsts!

Meistars. Droši, tēvs, mēs jūs noķersim!

Pedro. Mēs jūs gaidām vēl piecas sekundes! Viens, divi, trīs, četri...

Bonifācijs ar mežonīgu b-āvienu metas ārā pa logu. Uzsprāgst arsenāls.

2. aina

Tumsa. Skan jautri marši un gaviles. Līst glāzēs vīns, skan pudeļu korķu paukšķi. Kāds uzsāk jautru dziesmiņu. Smieklī, kas negrib rīties. Sieviešu spiedieni un atkal daudz balsīgi smieklī. Pamazām tas viss noklust, iegaismojas skatuve. Ainava ar klostera drupām. Blāva, sarkanīga gaisma, jo apkārt vēl šis tas deg. No zemes pieceļas kāds stāvs. Mēs pazīstam Meistaru.

Meistars. Viss kārtībā, kungi. Varat celties.

Spaudādamies un purinādamies pieceļas Pedro un Īertrūde.

Pedro. Tā bija grandioza iluminācija.

Īertrūde. Jā, kaut ko tik skaistu es vēl nebiju redzējusi.

Pedro. Un galvenais, par brīvu.

Bonifācijs (*pielec kājās*). Par brīvu?... Par brīvu?!... Ja?... Par brīvu?...

Īertrūde. Nebāusties, Bonifācij!

Bonifācijs. Miljonus!... Miljonus maksāja mans klosteris! Jūs!! Jūs pie visa esat vainīgi!!!

Pedro. Man ir aizdomas, tēvs, ka šo uguņošanu mums sarīkojis jūsu brīvlaistais spiegs Horācijs.

Bonifācijs. Es nevienu neesmu atlaidis...

Pedro. Varbūt jūs varētu to pierādīt?

Bonifācijs. Man nekas nav jāpierāda!...

Pedro. Tikai bez histērijas, tēvs. Ja cilvēks ar naglu var atslēgt klostera galvenās ieejas durvis, pie tam tā, ka neviens to nepamana, tad kāpēc lai viņš tikpat viegli netiktu galā arī ar noliktavu durvju slēdzenēm?

Meistars. Jā, šādas diversijas realizācijai nepieciešams cilvēks ar īpašām spējām.

Īertrūde. Vai ir kāda iespēja to visu uzcelt no jauna?

Meistars. Protams.

Īertrūde. Un cik ilgā laikā?

Meistars. Nu... Kādus gadus divdesmit vajadzētu.

Bonifācijs. Nolādēts!

Meistars. Uz pusi mazāka klostera celtniecībai pietiktu arī ar desmit gadiem.

Bonifācijs. Desmit vai divdesmit – kāda tur starpība...

Īertrūde. ... ja smiltis no pakaļas birst.

Meistars. Tādu nelielu mājiņu varētu uzcelt pāris nedēļās.

Īertrūde. Tad mums atliek tikai viena iespēja – ar klusuma brīdi atdot pēdējo godu klosterim un pārvākties uz dzīvi kazino!

Bonifācijs. Jūs taču nedomājat pēc nelaiemes, kas mūs piemeklējusi, ierīkot bijušajā Augustīna klosterī kazino?

Īertrūde. Domājam gan.

Bonifācijs. Tas ir... tas ir...

Īertrūde. Zaimošana?

Bonifācijs. Varbūt ne zaimošana, bet neprāts katrā ziņā... Paši mēs varam iedzert un citādi papriecāties klostera klusumā... bet, ja mēs atklāti uzliekam klosterim izpriecu vietas izkārtņi... un pelnām ar to naudu...

Īertrūde... kas tev ir dziļi pretīga...

Bonifācijs. Ne jau nu pretīga...

Īertrūde. Vai tu vēl ilgi īdēsi?

Bonifācijs. Nē, Īertrūd, esmu jau beidzis... Ja arī pārējiem nav nekas iebilstams...

Pedro. Esmu ar rokām un kājām par.

Meistars. Es domāju, ka ruletes galdu nebūs grūtāk pagatavot kā rokas ložmetēju vai portatīvo moku ratu.

Bonifācijs. Tāds laikam ir mans liktenis... Maksāsim kārtīgi nodokļus... Pēc naudas jau nevar pateikt, kādā veidā tā iegūta...

Īertrūde. Nu tad, draugi, sitiet saujā! (*Pastiepj roku.*) Līkop!

Bonifācijs (*uzliek savu roku*). Līkop!

Pedro (*pievienojas viņiem*). Līkop!

Meistars. Līkop!

Visi (*dzied*).

Kazino! Kazino!

Neons tumsā paziņo.

Mūsu skaistā sapņu pils!

Varavīksnes spožais tilts

Ved pie tevis, kazino!

Pasaulē, kur viss ir svēts,

Zaigo spožums neredzēts:

Tavas acis, kazino!

Bonifācijs. Ar vienu vārdu sakot: ardievu, vecā dzīve! Sveika, jaunā!

Īertrūde. Noņemsim galvassegas, kungi, un veltīsim pirms došanās ceļā trīs klusuma minūtes mūsu nesenaļai pagātnei.

Kam ir, tas noņem galvassegu. Uzlavās Horācijs un parausta Bonifāciju aiz piedurknes. Pēdējais pirmajā acumirkļī satrūkstas, tad uzmanīgi atiet sāņus no pārējiem.

Bonifācijs (*čukstus*). Tu atnāci, lai es tev norautu galvu?

Horācijs (*čukstus*). Viss kārtībā, tēvs Bonifācij!

Bonifācijs. Ko tu teici? Tu esi atnācis paņirgāties?

Horācijs. Dieva vārds, tēvs...

Bonifācijs. Pazūdi, kamēr tevi neviens nav pamanījis! Un skaties, lai nekad mūžā tu vairs netrāpītos manā ceļā!

Horācijs. Tēvs...

Bonifācijs. Es tev neesmu nekāds tēvs! Un tagad taisies! Taisies! Un saki paldies Dievam, ka mēs neesam vieni!...

Horācijs. Tēvs!... Es izpildīju pavēli... Dieva... Dieva vārds... visu izdarīju kā nākas... piedodiet man... katram taču gadās kļūdīties...

Bonifācijs (*aizdomīgi*). Kādu pavēli?

Horācijs. To pašu, tēvs...

Bonifācijs. Runā bez aplinkiem!

Horācijs. Es aizdedzināju Augustīna noliktavas...

Bonifācijs. Ko tu izdarīji? (*Sagrābj Horāciju.*)

Horācijs. Dieva vārds... es visu izdarīju kā nākas... ar četriem sērkokociņiem...

Bonifācijs. Tu!... Elles izdzimums!...

Īertrūde. Paldies, kungi! Klusuma brīdis beidzies.

Otrpus ezera nogrand varens sprādziens.

Visi (*dzied*).

Ir beigas izrādei,

Un dzīve tālāk iet.

Jūs varbūt smējāties,

Bet cik var ilgi smiet?

Cik vērtā dzīvība?

Cik maksā sāpes, kauns?

Kas bij' šī izrāde:

Murgs nežēlīgs un āuns?

Mēs šo to pateicām.

Vai vairāk vēl ko teikt?

Murgs dzīvē turpinās,

Kaut izrādē ir beigts.
Ir beigas izrādei,
Un dzīve tālāk iet.
Jūs varbūt smējāties,
Bet...
cik var ilgi smiet?

BEIGAS

1973–1986